

ב"ה, גליון 04 · ערב שבת קודש פרשת אמור · ט' אייר ה'תשפ"ד

מרתורתו של כ"ק רבי לוי יצחק נ"ע

מעבד ומגיש ע"י הרב מנחם מענדל ברים מסייע בעריכה: הרב אל"י וולף

והרי גם שם מוכרחים לפרש שתיתב "עליו" פירושה "על ידו" ולא "מעליו"?

סדר ההשפעה מרב לתלמיד, ביטול התלמיד, וצמצום הרב.

בכל⁶ השפעה שבין משפיע ומקבל, לעולם המשפיע הוא נעלה מהמקבל. המשפיע צריך לצמצם את עצמו, לרדת לעולמו של המקבל בכדי להשפיע לו.

במיוחד אמורים הדברים כאשר מדובר על משפיע ומקבל אמיתי, דהיינו שהפער בין המשפיע למקבל אינו פער חלקי אלא פער על גבולי, פער באין ערוך, אין למשפיע שום צד השוואה עם המקבל.

במקרה זה הרי ברור שהמשפיע הוא נעלה באין ערוך מן המקבל, וההשפעה יכולה להיות אך ורק על ידי צמצום עצום, שיצמצם המשפיע את עצמו לעולמו של המקבל.

מדוע מצמצם המשפיע את עצמו? מה גורם למשפיע הנעלה והמרומם לצאת ממקום כבודו, לצמצם את עצמו, ולהשפיע לנחותים ממנו?

כאשר המשפיע רואה את עוצם ביטולו של המקבל, ואת גודל רצונו לקבל, הרי הוא מתעורר להשפיל את עצמו ולהשפיע למקבל הנמוך ממנו באין ערוך.

נשאלת השאלה הרי המשפיע והמקבל רחוקים זה מזה באין ערוך א"כ כיצד יכול להיות שביטול המקבל הנמוך יעורר את המשפיע הנעלה ממנו באין ערוך? מה נוגע לו למשפיע ביטולו של המקבל? מדוע זה מעורר אותו?

בפרשת השבוע מופיע הציווי על לחם הפנים: "ולחמת סלת ואפת אלה שיהיה לעשרה תלות... ושמדת אותם.. על העסקת המטה לפני ה'".

בנוסף ללחם הפנים היו מניחים על השלחן גם שני בזיכי לבונה.

מה היה מיקומם של שני בזיכי הלבונה?

בתורה כתוב "ונתת על המערכת לבנה וזהב", משמע שמקומם של בזיכי הלבונה הוא על גבי הלחם, המערכת, ולא על השלחן עצמו.

אך במשנה³ כתוב: "אבא שאול אומר שם (= על גבי השולחן) היו נוהגין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים, אמרו לו והלא כבר נאמר 'ונתת על המערכת לבנה וזהב' משמע שמקומם הוא על הלחם? אמר להם והלא כבר נאמר 'ויניחו מטה מנשה'".

נמצא שדעת אבא שאול היא שאת בזיכי הלבונה מניחים על השולחן ליד הלחם, ולא על הלחם. את הפסוק "ונתת על המערכת" הוא מפרש על ידי המערכת.

ומוכיח שיש לשון "על" שפירושו "סמוך", כמ"ש "ועליו מטה מנשה", והרי מוכרח שאין הכוונה שמטה מנשה היה על מטה אפרים, אלא ברור שתיתב "עליו" פירושה סמוך לו.

בזה"ק⁵ מסופר על רבי יוסי ורבי חייא שראו אדם רוכב על סוסה נקבה, ובנסיעתו נכנס עם הסוסה לשדה חברו, ותוך כדי שהוא הורס את נטיעות השדה, הוא גם תלש ענף מאחד האילנות שבשדה.

במאמר שלפנינו יבאר רבי לוי יצחק:

א) את משמעותם הפנימית של מצוות לחם הפנים, ושני בזיכי הלבונה המצורפים להם.

ב) מדוע מוכיח אבא שאול ממטה מנשה, הרי בפסוקים לפני כן כבר כתוב "והחונים עליו מטה יששכר"⁶ "והחונים עליו מטה שמעון",

- 1 ויקרא כד, ה-ו.
- 2 שם, ז.
- 3 מנחות יא, ה.
- 4 במדבר ב, כ.
- 5 חלק ג' פרשת קדושים דף פא, א.
- 6 שם, ה.
- 7 שם, יב.

8 בהבא לקמן ראה סה"מ תרנ"ט ד"ה יו"ט של ר"ה.

מבאר רבי לוי יצחק: מצוות לחם הפנים שעל השולחן רומז להשפעה של הקב"ה לעם ישראל.

הלחם שהוא מאכל אדם רומז על הקב"ה, המשפיע, השולחן שעליו מונח הלחם רומז על עם ישראל, המקבל.

שני בזיכי הלבונה רומזים על הביטול של המקבל למשפיע, ועל הרצון של המקבל לקבל מן המשפיע. על ידי ביטול ורצון זה מעורר המקבל את המשפיע להשפיע לו.

לכן שני בזיכי הלבונה מונחים על השולחן, שהרי מכיוון שהם רומזים על הביטול והרצון של המקבל, הרי הם שייכים למקבל.

אך מכל מקום התורה מתנסחת בלשון "ונתת על המערכת". מכיוון שהכח של המקבל לעורר את המשפיע נובע מכך שבשורשו הוא גבוה ממנו, הוא מעליו.

ההוכחה היא דווקא מהפסוק "ועליו מטה מנשה" ולא מהפסוקים הקודמים. אפרים ומנשה הם משפיע ומקבל, אפרים המשפיע, מנשה המקבל.

אף על פי שאפרים היה נעלה ממנשה בכל המובנים כמ"ש ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו". בכל זאת כותבת התורה "ועליו מטה מנשה" ללמדנו שבשורש הדברים המקבל הוא מעל המשפיע. ■

סיכום המאמר:

בפרשת השבוע כתובה מצוות לחם הפנים.

לחם הפנים היה מונח על השולחן במקדש, ועל ידו היו מונחים על השולחן, {לדעת אבא שאול} שני בזיכי לבונה.

הגם שכתוב "ונתת על המערכת לבונה זכה" דהיינו לכאורה על גבי הלחם, בכל זאת מצאנו תעבת 'על' שפירושה 'על יד' ולא 'על גבי'

הביאור בזה הוא: אע"פ שכעת המשפיע נעלה מן המקבל באין ערוך, אך שורש המקבל הוא במקום נעלה יותר אפילו מן המשפיע.

ומפני שהמשפיע מרגיש את שורשו הנעלה של המקבל, לכן הוא מצטמצם ומשפיע למקבל הנמוך ממנו, בכדי להתחבר לשורשו הנעלה של המקבל.

שכל ורגש הם כוחות עם תוכן, עם עומק. כאשר הם רוצים להתבטא כלפי חוץ, הם מתלבשים בכח הדיבור. הדיבור מייצר אותיות, מילים ומשפטים, שמסבירים את ההיגיון שחשב השכל, או שמבטאים את התחושות שהרגיש הלב.

כח הדיבור מצד עצמו אין בו שום תוכן, האותיות מצד עצמן אין בהם שום עניין. למשל האות א', כשהיא בתיבת אהבה היא יוצרת משמעות אחת, וכשהיא בתיבת שנאה היא יוצרת משמעות הפוכה בדיוק. הרי שהאותיות מצד עצמן אין בהם תוכן, כל התוכן שישנו בהם הוא אך ורק התוכן של השכל והרגש שמתבטא על ידם.

א"כ שהדיבור אין בו שום תוכן מצד עצמו, כל ענינו הוא לגלות את השכל והרגש וכדו' שמשפיעים לו. מדוע רואים במוחש שכאשר מסבירים משהו בדיבור אזי מבינים טוב יותר? או כאשר מבטאים רגש בדיבור אזי מרגישים יותר?

רגש האהבה מתרבה ע"י דיבורי אהבה, רגש הכעס גדול ע"י דיבורי כעס, ההבנה מתחדדת ע"י דיבורי חכמה וכיו"ב.

הביאור בזה הוא: עם היות שהדיבור הוא התחתון שבכוחות הנפש, הוא המקבל מהשכל והרגש. אבל הדיבור מושרש בנפש עמוק יותר מכל הכוחות, לכן כל הכוחות מתגדלים על ידי הדיבור, ומטעם זה כל הכוחות נמשכים לצאת מעצמם להצטמצם ולהשפיע לכח הדיבור.

טעמו וראו כי טוב

לשון הרב בתורתו של רבי לוי יצחק

למה הביא מפסוק "ועליו מטה מנשה" ולא מפסוקי "זהחנים עליו מטה יששכר" ו"זהחנים עליו מטה שמעון" הקודמים לו? אבא שאול יאמר ששני בזכי לבונה שבלחם הפנים, יהיו לא על הלחם ממש, רק אצל הלחם בסמוך, כמו "ועליו מטה מנשה" שפירושו לא עליו ממש, רק אצלו בסמוך.

הוא כי יש לומר שבעצם יש שייכות דלחם הפנים והבזיכי לבונה שעל השולחן, לאפרים ומנשה בני יוסף.

והיינו כי השלחן רומז על יסוד דנוקבא, כמאמר "שלחן ערכתי לו". ולחם הפנים שעל השלחן שהוא לאכילה, הוא יסוד דדכורא, כמו שכתוב "אכלה ומזתה פיה". "ואוכלת עמו מגילי שבת לגילי שבת", "צדיק אוכל לשובע נפשו" דמלכות. והלחם היה צריך להיות על השולחן תמיד, כמו שכתוב "לחם פנים לפני תמיד" כי היחוד צריך להיות בתמידות, כי אין להפריד יסוד ומלכות זה מזה ח"ו.

נמצא בהשלחן נרמז ענין היחוד ד"א ונוקבא. והוא, השלחן עצמו מלכות, יסוד דנוקבא. הלחם המ"ד דדכורא. והבזיכי לבונה יש לומר הוא המ"ן דנוקבא, שהיו לה בהמלכים דתתו. והלבונה היתה כולה נאכלת למזבח, והלחם היה כולו למאכל אדם, לזכרי כהונה. כי הלבונה הוא המ"ן דנוקבא היא לאכילת מזבח שהמזבח רומז על בחינה מלכות, כי אשה נמשלה למזבח, שלכן המגדש אשתו ראשונה מזבח מוריד עליו דמעוה. והלחם שהוא מדכורא הוא למאכל אדם, מ"ה דדכורא, זכרי כהונה.

והנה אפרים שהוא העיקר דיוסף, כמו שכתוב "ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו" ואפרים הוא מלשון רבי ותוספות, כי הוא על שם "כי הפרני" שתרוממו אפשוני, והוא כמו יוסף שפירושו תוספות ורבי.

ואפרים הוא גם כן מלשון חן, כמו אפריין נמשייה לרבי שמעון וכדומה, הוא גם כן על דרך יוסף שהיה מוצא חן, כמו שכתוב "וימצא יוסף חן בעיניו" וכתוב "ויתן חנו בעיני שר בית הסהר" וכתוב "בן פרת יוסף בן פרת" שהוא מלשון חן כפירש"י שם. אם כן לחם פנים שהוא בחינת יוסף מ"ד דדכורא כנ"ל, שייך לאפרים.

ובזיכי לבונה שייכים לבחינת מנשה, כי בזיכי לבונה שהם מ"ן דנוקבא, הנה זה שייך ביותר לבחינת מנשה שהיה הבכור, וכל בכור שרשו מתהו שקדם לתיקון.

לכן הביא ראה מפסוק "ועליו מטה מנשה" דווקא.

(תורת לוי יצחק עמוד רמא ואילך)

שנאמר "ועליו מטה מנשה" שפירושו שעל יד מטה אפרים שכן מטה מנשה.

אם בזיכי הלבונה אמורים להיות על השולחן מדוע א"כ כתוב "ונתת על המערכת" ולא ונתת על השולחן?

מדוע נלמד הדבר דווקא ממנשה ואפרים ולא משאר השבטים שכתובים לפני כן?

מבאר רבי לוי יצחק לחם הפנים שהוא מאכל אדם רומז על ההשפעה של הקב"ה לעם ישראל.

השולחן שהוא כלי הקיבול רומז לעם ישראל, המקבלים.

בכדי שהמשפיע ימשיך את ההשפעה למקבל על המקבל להראות למשפיע ביטול עצום, על ידי כך הוא מעורר את המשפיע להשפיע לו, זהו ענינם של בזיכי הלבונה, הביטול והרצון לקבל שהמקבל מגלה כלפי המשפיע, לכן בזיכי הלבונה היו על כלי הקיבול, השולחן.

ברם, הסיבה שביטולו של המקבל מעורר את המשפיע, הוא מפני שבשורש הדברים המקבל נעלה מן המשפיע, לכן כתבה התורה "ונתת על המערכת" ללמדנו שבשורש הדברים בזיכי הלבונה של המקבל נעלים מהשפעת המשפיע.

אותו הדבר הוא בנוגע לאפרים ומנשה, אפרים היה המשפיע ומנשה המקבל, בכל המובנים אפרים היה נעלה ממנשה, אך התורה כותבת "ועליו מטה מנשה" ללמדנו שבשורש הדברים מנשה נעלה מאפרים.

עלים

מתורתו וחיייו של רבי לוי יצחק ב"ע

אחיו הבכור, הרבי, יצא מרוסיה יחד עם אדמו"ר הרי"צ כשנה לפני כן, ובחודש כסלו של שנת תרפ"ט, התקיימה חתונתו של הרבי.

כמה שבועות אחרי החתונה של הרבי, הרבי וחמיו אדמו"ר הרי"צ היו בריגא, וברשימה' מיום ה' בטבת של אותה שנה, הרבי כותב שאדמו"ר הרי"צ קרא לו אליו לחדר, ואמר לו שרוצה למסור לו דרישת שלום מאחיו ר' ליב.

במענה לשאלתו של הרבי האם התקבל ממנו מכתב? השיב אדמו"ר הרי"צ שהוא שמע אותו יחד מאמר חסידות מאביו אדמו"ר הרש"ב (שהסתלק כתשע שנים לפני כן).

אדמו"ר הרי"צ סיפר לרבי על חזיון לילה שהיה לו, בו הוא רואה את אביו ואנשים נוספים, ביניהם גם אחיו ר' ליב.

כשליב נכנס לחדר, אדמו"ר הרי"צ חיבקו ביד אחת, ואביו, אדמו"ר הרש"ב, שאל מי הוא האברך הזה, ומיד לאחר מכן הוא אמר: "א! איך קען דאך דיר" (אה, אני הרי מכיר אותך), ואדמו"ר הרש"ב אמר מאמר חסידות שפותח במילים משרי השירים: "שחורה אני ונאווה".

המאמר עוסק בירידת הנשמה מהעולמות הרוחניים לגוף גשמי, על ההבדל שבין "נסיון" לבין "בירור", ובהמשך הדברים אדמו"ר הרי"צ תיאר פרטים נוספים מחזיון מיוחד זה.

במכתב שהרבי שלח לאחר מכן לאביו, לרבי לוי יצחק, כנראה כתב לו בין השאר גם על החיזיון הזה, ובמכתב חוזר מרבי לוי יצחק לרבי, הוא משיב לו: "הודיעני גם כן תוכן החסידות שאמר לך ששמע בחלום, ביחד עם ליבל יחי', ומה דעתך לאיזו כוונה סיפר לך זה".

ומוסיף וכותב: "לדעתי טוב הדבר שתודיע מזה לליבל יחי', הדברים כמו שהן, וינעם לו". ■

דפוס צבעים אמיתיים

"ג אייר היט יום פטירתו של ר' ישראל ארי' ליב, בנו הצעיר של כ"ק רבי לוי יצחק. הוא נפטר ב"ג אייר תשי"ב.

ר' ישראל ארי' ליב נולד בכ"א באייר תרס"ו. ברישום לידתו ב"פנקס הקהילה" של הקהילה בניקולייב שבאוקראינה, מופיע הכיתוב "נולד 21 באייר". ברית המילה שלו לא הייתה ביום השמיני אלא כמה ימים מאוחר יותר, וכפי שמופיע שם ברישום "נימול 4 סיון".

אין לנו אפשרות לדעת מה הייתה הסיבה לכך, אבל בזכרונותיה של אמו הרבנית חנה ע"ה ישנו סיפור מעניין שקשור עם אותם הימים שבין יום הלידה לברית המילה.

באותם חודשים הוצעו לרבי לוי יצחק, שהיה עדיין סמוך על שולחן חוות בניקולייב, הצעות רבנות בערים שונות. אחת ההצעות הייתה לעיר מוסיימית שכדי לקבל את המשרה, היה נדרש ממנו להציג תעודה ברמה של חמש שנות לימוד בימנסיה.

למרות חוסר שביעות רצון מכך, בלית ברירה רבי לוי יצחק הקדיש כמה חודשים ללימוד רוסית.

המבחנים נערכו בעיר קייב, ורבי לוי יצחק נסע לשם, ובהגיעו לוועדה הממונה על המבחנים, הוא נוכח לראות שנדרש ממנו גם ללמוד לימודים הקשורים עם תכנים של הכנסייה הנוצרית,

הוא לא נרשם למבחן, ומיד באותו הלילה הסתובב ושב לביתו, והגיע לניקולייב ביום ברית המילה של התינוק הקטן, שנקרא באותו היום ישראל ארי' ליב.

התנוק נקרא בשם זה, כנראה על שם הרב ישראל ליב ינובסקי, הסבא של אמו הרבנית חנה, ועל שם הדוד שלו, אחיה של הרבנית חנה, שגם הוא נקרא בשם זה על שם הסבא, ונפטר בגיל צעיר ממחלת הטיפוס.

כשהילד ישראל ארי' ליב היה עדיין צעיר לימים, פחות מגיל תשע, שמו "עלה על שולחן מלכים". הוא הזכר בשיחה בין הרבי הרש"ב לבין הסבא שלו, הרב ברוך שניאור שניאורסאהן ע"ה.

הסבא כותב ברשימותיו משנת תרע"ה, על שיחה שהייתה לו עם אדמו"ר הרש"ב, אודות נכדו הקטן ישראל ארי' ליב: "יש בן קטן לבני לויק שיחי', שהוא על דרך עילוי, שבקי בגמרא ובמדרש, ויכול ללמוד היטב".

ובמענה לשאלת הרבי בן כמה הילד, ענה הסבא: "בעזרת ה' יהי' לו קודם חג השבועות הבא עלינו לטובה אי"ה תשע שנים.

בשנת תרפ"ט, בהיותו כבן 22, התגורר בלנינגרד שברוסיה.